

W.H. VLIENBOS
EEN OASE IN NOORD

Zienswijze van Stichting W.H. Vliegenbos inzake
Concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur

23 januari 2022
Bestuur Stichting W.H. Vliegenbos

Graag geeft het bestuur van de Stichting W.H. Vliegenbos haar Zienswijze inzake het uitgebrachte Concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur.

Algemeen

In zijn algemeenheid zijn wij blij met het belang dat in deze nota wordt gehecht aan meer groen voor Amsterdam. Ook zien wij met tevredenheid dat u onderkent, dat sportparken niet rechtstreeks tot natuurgroen gerekend kunnen worden. U geeft zelf ook aan dat het kunstgras en asfalt en andere verhardingssoorten die gewoonlijk in sportparken te vinden zijn, moeilijk als echte natuur kunnen worden aangemerkt. Ons inziens ware het dan consequent geweest om sportparken überhaupt niet in deze nota onder te brengen. De redenatie dat groen 'recreatie' is en sportparken ook en dat dus sportparken logischerwijs 'groen' zijn, is niet correct.

Wij zijn blij dat het beleidskader duidelijk laat zien dat biodiversiteit en ecologische verbindingen belangrijke issues zijn in het toekomstige groene Amsterdam. Wij kunnen ons ook goed vinden in daarbij passende richtlijnen die gegeven worden voor onderhoud van de groene schatten van Amsterdam.

Wij zien dat serieus nagedacht wordt over de noodzaak van uitbreiding van het groen, onder meer in de zoekgebieden voor nieuwe stadsbossen. Maar er wordt in de praktijk toch nog wel te gemakkelijk gedacht over het verwijderen en elders herplaatsen van groen. Een boom en elk ander groen vertegenwoordigt jaren aan groenontwikkeling en is niet simpel vervangbaar.

Weghalen van bomen mag nooit gemakkelijk zijn, en een goede registratie daarvan, inclusief een vorm van herplantplicht, is ons inziens nodig, juist ook als er geen financiële omrekening meer plaatsvindt via het herplantfonds. Voor het W.H. Vliegenbos is registratie van gekapte bomen en herplantplicht, al of niet via het herplantfonds een reële basis om het grote verlies aan bomen van de afgelopen jaren te compenseren. Nacalculatie van reeds verdwenen bomen, door ziekte of veiligheidskap moet sowieso gebeuren.

Natuurpark, stadsnatuurplek, stadsnatuurgebied en stadsbos

De nota gaat uit van een indeling van verschillende typen groen. Bij elk type groen hoort een beleid, een manier van beheren en zaken die wel en niet zijn toegestaan. Het is dus belangrijk om te zien hoe de groene gebieden in Noord worden geclassificeerd. En dat is niet altijd even consistent. In de nota wordt het Vliegenbos op verschillende plaatsen onder verschillende noemers geclassificeerd. Het hoofdgroentype is blijkens de kaarten: **"Natuurpark"**

Daar staat de rust en extensief gebruik voorop. Dat komt tot uiting in de inrichting en bestemming.

Deze gebieden hebben een hoge ecologische waarde". Wij zijn blij met deze kwalificatie

In de Nota zijn ook "opgaven" in relatie tot het gebruik van de hoofdgroenstructuur benoemd. Het Vliegenbos is een zo laat de kaart zien, binnen de opgaven getypeerd als **stadsnatuurplek**. Voor "Stadsnatuurplekken" geldt als "opgave": rust en extensief gebruik. Dat komt tot uiting in de inrichting en bestemming. Deze gebieden hebben een hoge ecologische waarde.

Doordat "opgave" en "groentype" apart zijn vermeld zou het theoretisch mogelijk zijn dat een natuurpark géén stadsnatuurplek zou zijn. Dat lijkt ons geen goed idee. De kenmerken van gebied- en beheerwijze van natuurpark natuurgebied en natuurplek kennen weliswaar veel overeenkomsten, maar vertonen toch weer op details van elkaar verschillen. Meer duidelijkheid en consistentie is nodig.

Op pagina 33 wordt de term “**stadsbos**” geïntroduceerd via een kaart met een legenda waarin we tegenkomen: “zoekgebied **stadsbos**”. Het begrip ‘stadsbos’ missen we in de geboden hoofdclassificatie. Daarmee is de relatie tussen stadsbos en groentype niet helder. Wat is het verschil tussen een natuurpark, een natuurgebied, de “opgave” van een natuurplek en een stadsbos?

Wij wijzen er graag op dat het W.H. Vliegenbos het enige en oudste *bos* in Noord is en unieke kenmerken heeft waarvoor bezoekers, studenten en experts van heinde en ver komen om dat te bestuderen. Een zoekgebied voor een stadsbos kunt u wat ons betreft al benoemen: Het W.H. Vliegenbos. We lezen dat de bossen een hoge ecologische waarde krijgen en geschikt zijn voor *extensief* recreatief gebruik: precies wat in het W.H. Vliegenbos aan de orde is.

Kenmerken Natuurpark

Voorbeelden die worden genoemd zijn de Volgermeerpolder, het Diemerpark, De Bretten, Gaasperzoom, het Geuzenbos. We hadden graag gezien dat ook het W.H. Vliegenbos met zijn unieke karakter werd genoemd. Het W.H. Vliegenbos is getypeerd als een Natuurpark. In het rapport worden enkele kenmerken en eisen genoemd waar wij graag op ingaan.

Stilte, donkerte en rust

Met instemming lezen wij over de Natuurwaarde Natuurpark waarbij beschermen en bevorderen van de natuurwaarde en biodiversiteit in deze parken het primaat hebben en dus leidend zijn voor inrichting en beheer). Ook het uitdrukkelijk noemen van het belang van *stilte en donkerte* onderschrijven wij ten zeerste. Het aantasten van donkerte en rust door bijvoorbeeld drukke fietspaden aan te leggen past daar niet bij. En als er andere, deels zelfs al goed verlichte fietsroutes beschikbaar zijn die slechts een enkele minuut verder fietsen zijn, dan verdient het aanbeveling om de vereiste donkerte en rust niet nodeloos aan te tasten. Wij zijn daarom blij dat het W.H. Vliegenbos met deze onderkenning van de waarden van een natuurpark beter beschermd kan worden tegen aantastingen die waarden.

Lage bezoekersdruk

U geeft aan dat hier de bezoekersdruk laag is, met uitzondering van de meer recreatieve zone(s) nabij entree(s). Dat geldt nog steeds voor het W.H. Vliegenbos, maar met de grootscheepse bouw van nieuwe woningen kan dit rap veranderen. Er is dan meer natuur nodig in Noord willen we het unieke stiltegebied kunnen behouden. Zeker ook bij de opbouw van het *Hamerkwartier* zal van meet af aan gewerkt moeten worden aan nieuwe groene recreatieve stadsparken en plantsoenen. Daarmee kan de toenemende druk op het Vliegenbos worden tegengegaan en krijgen we de benodigde variatie aan groen, ook voor de nieuwe bewoners.

Paden

Wij stemmen graag in met uw idee dat in natuurparken en stadsnatuurgebieden het bieden van mogelijkheden voor natuurbeleving vanaf de randen of vanaf *ongebaande paden* door het gebied moet worden gestimuleerd. De kwaliteit van de beleving ligt in het ongeplande en het ‘wilde’ karakter. U heeft het over ontsluiting in de vorm van voetpaden, struin- en laarzenpaden.

Wij wijzen erop dat in strijd met deze principes de afgelopen jaren het bos ten onrechte is opgezaagd het een grote elders overgebleven hoeveelheid asfalt die in het bos is gestort. Een grote vergissing die het aanzien van het bos zeer heeft geschaad. Herstel hiervan heeft wat betreft de Stichting W.H. Vliegenbos een grote prioriteit. Doorgaande routes, in de vorm van verharde wandel- en fietspaden is volgens u met noodzakelijke natuurlijk-vriendelijke maatregelen mogelijk. Wij wijzen erop dat fietspaden dwars door het bos leiden tot een forse aantasting van de beoogde natuurwaarden van het natuurpark, c.q. stadsnatuurplek. En als die paden vervolgens uitmonden in de smalle, niet op veel fietsers berekende ‘cul de sac’ van de Nieuwendammerdijk/Nieuwendammerkade dan is die schade al helemaal niet gerechtvaardigd.

Fietspaden betekenen meer asfalt door kwetsbare natuurgebieden -zoals het W.H. Vliegenbos- en meer asfalt is, zoals ook de Hoofdgroenstructuur constateert, onwenselijk. Al dat asfalt is ook niet de rijmen met de ook in de nota aangegeven wens dat er natuurparken en natuurplekken vooral natuurlijke paden zijn: zacht met bijvoorbeeld frans eiken, of halfverhard.

Voorzieningen in een natuurpark

Het huidige bos heeft te maken met inmiddels drie voorzieningen die niet echt passen bij het gebied als natuurpark: de tennisbaan, de camping en sinds kort ook nog het Beeldenbos vormen een aanslag op dit stukje ongerepte natuur. Het beeldenbos is een tijdelijke zaak, het contract loopt over enkele jaren af en gezien de eisen van deze Hoofdgroenstructuur, lijkt voorzetting enkel onder nieuwe condities passend. Voor de andere partijen ligt dit anders: met tennisbaan en camping moet in goede samenwerking gekeken worden hoe zij kunnen bijdragen aan het tot stand brengen en versterken van het karakter van Natuurpark.

In het Vliegenbos moeten -om het een volwaardig te laten functioneren als natuurpark- zeker nog verbeteringen worden aangebracht: maatregelen voor behoud versterking van donkerte in het hele Vliegenbos en onder meer de verwijdering van het ten onrechte aangebrachte asfalt dat het natuurlijke karakter van het bos verstoort.

In een klein bos moet uiterst terughoudend omgegaan worden met extra faciliteiten waar bezoekers de natuur kunnen verstoren. Nieuwe horeca is op deze kleine schaal niet nodig en ongewenst. Wij vinden het vreemd dat u toch kleinschalige natuurgerichte *evenementen* <100 deelnemers (bijvoorbeeld informatiemarkt over vogels, planten) wil toestaan, hoe sympathiek ook. Wij denken dat dit aantal veel lager moet zijn, eerder maximaal 25 deelnemers per kleinschalig event, zeker als deelnemers verder het bos in gaan. Daarbij kan gebruik gemaakt worden van de bestaande parkeer en recreatieterreinen van tennisbaan en camping. Het bos moet niet verder belast worden.

Opdracht: stadsnatuur

Stadsnatuur kan zich zowel in stadsparken als in natuurparken voordoen. Er gelden dan stringente beheerregels. Volgens de nota behoort het W.H. Vliegenbos, gezien te worden als stadsnatuur en ligt daar de "opdracht": natuurbeleving en extensieve recreatie is aan de orde is en bezoekersdruk is laag. Beschermen en vergroten van de biodiversiteit, natuurbeleving en extensief gebruik dat gericht is op relatieve rust, donkerte staat centraal. Wij kunnen ons hierin goed vinden en verwachten dat eea in beheer en beleid gevolg vindt. Dat betekent zeker ook, dat expliciet bekeken moet worden hoe de druk op het bos via groen elders, met name in het Hamerkwartier, beheerst kan worden.

Nieuwe voorzieningen kunnen niet zomaar worden toegevoegd maar hebben een advies van de TAC op inpasbaarheid nodig. Wij hebben gelezen dat de TAC in een bredere adviesstructuur zal worden ondergebracht. Wij maken ons zorgen om de huidige samenstelling van de TAC, want de nadruk ligt te sterk op stedelijke aangelegenheden. We zien behalve de ecologen, geen echte natuurkenners in de commissie-samenstelling. Waarom, als we dan echt over natuur willen gaan praten, geen bosbouwers, flora en faunadeskundigen in deze commissie? De vraag is hoe die gewenste natuur oriëntatie beter geborgd kan worden als de TCA wordt ondergebracht in een bredere structuur?

Overigens, de rol van de TAC is bij stadsnatuur opgave duidelijker benoemd dan bij het groentype "Natuurpark".

Bedreigingen groen

De grootste bedreiging van het groen is en blijft de enorme bouwopgave. Nog te vaak wordt te gemakkelijk gedacht over het 'verplaatsen' van groen in plaats van het na vele decennia gegroeide groen als uitgangspunt te nemen voor stedelijke ontwikkeling. Ook ontbreekt het nog steeds aan systematische benadering op basis van benodigde hoeveelheid groen per bewoner, en dan bedoelen wij volwaardig groen dat de benoemde natuurwaarden kan representeren. Doordat daar niet standaard rekening mee wordt gehouden, neemt de druk op het bestaande groen toe. Als mensen straks in file door het bos moeten lopen, dan zijn de natuurwaarden feitelijk geïmplodeerd. De Hoofdgroenstructuur kan daarom het normeren van benodigd groen per inwoner, niet uit de weg gaan. Vanuit verschillende onderzoeken zijn zulke normeringen beschikbaar.

Wat wij voorts missen is een visie op hoe om te gaan met ontwikkelingen die het groen in Amsterdam bedreigen die niet met infrastructuur, de bouwopgave van de stad, te maken hebben. Sinds Corona hebben we voldoende kunnen horen over hoe het huidige schaarse groen in Nederland niet berekend is op het *toenemend gebruik*. Deze nota constateert dat het groen kwetsbaar is. Het aanwijzen van stille groene

gebieden en het uitbreiden van deze gebieden is belangrijk, maar we missen een visie op de aanpak van bedreigingen daarvan. Daarom is ook een duidelijke normering van het noodzakelijke -stille en donkere- Groen per inwoner belangrijk.

Impliciet bevat de nota daartoe wel aanzetten, maar het verband met bedreigingen worden niet gelegd waardoor die aanzetten minder urgent worden. Meer groen, ook als een netwerk door de straten van de nieuw te bouwen wijken, is bijvoorbeeld nodig om het bestaande groen te beschermen. *Groene linten*, zoals in de Omgevingsvisie gedefinieerd, maken nu nog geen deel uit van dit beleidskader.

De noodzaak om in *Hamerkwartier* juist proactief aan de slag te gaan met de groene linten en extra parkgroen moet veel explicieter aan de orde komen. Anders komt er te veel druk op het vliegenbos waardoor de beoogde en zo nodige stilte en donkerte verloren gaan.

23 januari 2022

Bestuur Stichting W.H. Vliegenbos

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Patty Muller', written in a cursive style.

Patty Muller
Voorzitter